

Londen bereiken, worden met een zwijgend hoofdschudden ontvangen en met minder vleiende kritiek op de Engelse oorlogsvoering overgoten. Wel speciaal treffen de krijgsverrichtingen in het Verre Oosten dit lot. Men verneemt de bezetting van Malakka, men hoort Churchill de tragische woorden spreken: 'Singapore has fallen', de val van Palembang¹ wordt door de ether gemeld als ware dit het verlies van een dorp in de Libysche woestijn . . . en onze goede vaderlanders zeggen thans luide: 'Wat doet Engeland nu eigenlijk? Waar blijft het nu met al zijn beloften en grootsprekerij? Kan ons Indië nog wel wat uitrusten tegen de Japanse methoden?'

Nòg was de overzichtschrjver niet pessimistisch: 'Ons geliefd Indië zal het toneel worden van een wellicht nog enige jaren durende strijd. *Maar de overwinning is zeker.*'²

Die strijd duurde niet enige jaren maar slechts enige weken.

Men vernam op donderdag 26 februari, tien dagen na het bericht van de val van Singapore, dat generaal Wavell Java verlaten had, op zaterdag de 28ste dat de Koninklijke Marine in de voorafgaande nacht zware verliezen geleden had in een zeeslag in de Javazee, op zondag 1 maart dat de Japanners op Java geland waren, op maandag 9 maart dat de bevelhebber van het Koninklijk Nederlands-Indisch Leger onvoorwaardelijk gecapituleerd had. Indië was in Japanse handen. Het was, zo leek het, verbijsterend-, onbegrijpelijk vlug gegaan.

De Londense radio deed haar best, de gevoelens van teleurstelling op te vangen. 'Onze vloot zal herrijzen, sterker dan voorheen', zei koningin Wilhelmina op 3 maart, en op de 15de: 'Ons rijk zal herrijzen, schoner en krachtiger dan voorheen', maar uitspraken als deze sloegen, dunkt ons, in bezet gebied niet erg aan. Zij klonken geforceerd. Er was diepe bezorgdheid over het lot van de militairen, vooral van de marinemannen, die aan de strijd in Indië deelgenomen hadden, en wie overigens familieleden of bekenden in Indië bezat, vroeg zich af wat hun lot zou zijn onder het regime van een bezetter van wiens optreden elders men weinig wist, maar dat weinige had geen aanleiding gegeven tot optimisme. 'Het bewustzijn dat het grootste en economisch ook het belangrijkste deel van ons Rijk vrij was van vijandelijke druk en dat daar alle krachten werden ingespannen om mede te werken aan de bevrijdingsstrijd in Europa, wekte', aldus *Het Parool* eind maart, 'hier te lande vertrouwen en hield de moed er in.' Nu evenwel noemden 'velen Indië verloren en schijnen zij een deel van hun veerkracht kwijt te

¹ Palembang op Zuid-Sumatra was een centrum van de aardoliewinning in Nederlands-Indië. ² *Vrij Nederland*, II, 10 (21 febr. 1942), p. 3-4.